

Oberczián Géza AZ UTCA ÉJSZAKA

Befordult az utca végi kis tér felől, és az úttest közepén ment, egyenletes tempóban, nem túl gyorsan, inkább komótosan. Egyik lábát kissé húzta, ettől óraingaként billegett a felsőtteste. Jobbjával egyensúlyozta ki a bicegését, mintha valamire támaszkodna, de üres volt a keze. Furcsa, magas kalapot viselt széles karimával és régimódi, hosszú, közepen felsliccelt köpönyeget, a két szára, mint szárnyak csapkodtak hátrafelé. Szelet támasztott, ahogy haladt, mögötte felkavarodott a múlt rég leülepedett pora, eldobált papírok, nejlonzacskók repültek, falevelek örvénylettek, pedig egy darab fa sem volt erre. Az elszórt sörös dobozok csattogva sodródtak utána, néhány nyitva felejtett földszinti ablak nyikorogva becsukódott. A hordalék követte, ő maga nem nézett semerre, ment egyenesen a hosszú, kivilágítatlan utcán, hisz csak néhány emeleti ablakból szűrődött ki fény. Az arca, egész lénye láthatatlan maradt, pusztán a forgatag jelezte jöttét. És a léptei tiktakoltak, mint a múltó másodpercek.

rejtve marad

(Az alakot hátulról látjuk, talán a bal oldali járdáról. Régimódi, mégis időtlen a megjelenése, csapkodó köpenye teszi kivételessé, különben akár a kukás is lehetne. Mozgása alapján öreg, de állandó tempója erősnek és kitartónak mutatja. Öltözékét látjuk, ő maga rejtve marad. A mögötte sodródó forgatag sokkal valóságosabb, a mindennapok hulladékai hullámanak, pörögnek-forognak – és a hangok! A papír zizegése, csörgése, a szél sejtelmes sustorgása teljes szélességében és magasságában betölti az utcát.

És most képzeljük el, hogy az alak nincs ott!

Az utca közepén a macska átszaladt a járdán. A töredezett aszfalt réseiből kinövő fűcsomóban elbotlott. Kicsi volt még, alig pár hetes. Megrázta magát, áramszedőként felálló farokkal futott tovább, át a sötét, kihalt éjjeli úttesten. Könnyű szellő borzolta a szőrét, óvatosan körülnézett, és eltűnt egy rozsdásodó vaskapu alatt.

imádkozott vagy átkozódott

Randa fekete dög, hogy átszaladt előttem, még jó, hogy nem vagyok babonás... – gondolta az öregasszony –, mégse volna jó, ha jönne még egy. Továbbment, fogatlan szája mintha szavakat formálna, hangtalanul imádkozott vagy átkozódott.

(Az öregasszony arcát – a köpenyes alakkal ellentétben – jól látjuk az ablakból kiszűrődő lámpafényben. Hófehér, vastagon sminkelt, szeme feketével szélesen kihúzva, szája ríkító piros a rengeteg rúztól, ráncait elfedi a púder. Kiöregedett kokott halotti maszkja. Nem tévedünk nagyot, ha így gondoljuk.)

A nő idegesen szippantott a cigarettájából, mélyen leszívta a füstöt, talán ettől megnyugszik, de a feszültsége nem csökkent. Tovább kotorászott a táskájában, egyre kétségbeesettebben rángatta, hátha előkerül az aljáról, amit keres. Piros lakktáska volt бүdös, kínai műanyagból, sarkainál kitöredezett, ilyenekkel kelletik magukat a kurvák a lámpaoszlopok tövében. Rozoga, négyemeletes ház előtt állt, a kaputelefon nem működött, ő pedig hasztalan kereste a kulcsát. Megrázta hosszú, vörös haját, mély lélegzetet vett, a csikket nagy ívben elhajította: le kellene szoknom erről is. Nézte, belekap-e a parázs az eldobált papírokba. Közben ököllel döngette a kaput, minden erejét beleadta. Meglepetésére egyszer csak kinyílt. Azta', micsoda mázli! Berohant a lépcsőházba.

(A nőn minden vörös: blúz, miniszoknya, paróka, rúzs, műköröm, magas sarkú cipő, retikül. Vörös lámpa alatt láthatatlan lenne. De nem vitte olyan sokra, neki csak egy villanyoszlop kékes fénye jutott.)

Sergio Escalante del Valle, flickr.com

A gyerek a falhoz lapult, mert neszt hallott, motoszkálást közvetlen közlől. Nem szokott az utca éjszakai zajaihoz, ilyenkor ő már rendszerint alszik. De ma eljött az apja, máskor nem este jön, mert mindig ilyenkor dolgozik, mint az anyja. Az apja megígérte, hogy mesél a garabonciásról, ugye, milyen jó mese az, már elmondta párszor, de előbb oda kell adnia a pénzt, neki tudnia kell, az anyja hol rejtegeti. Amikor nem találtak semmit, az apja lekevert neki egy pofont, és földhöz vágta a vázát a kisasztról, amit anya kapott egyszer egy férfitől, aki állítólag szerelmes volt belé. Rohadt kurva, morogta az apja, és felforgatta az ágyat, amiben neki kellett volna feküdnie. Ekkor osont ki a lakásból.

valami szép helyre

A közeli térre tartott az anyjához, remélte, hogy megtalálja a többiekkel, ha nincs ott, a szobás házban kell lennie, olyankor ugyan nem szabad zavarni, csak le kell ülni a fehérre mázolt arcú néninél, aki ad sütit, ha éppen jó kedve van. Aztán ha megkapta az öregasszony a pénzt, anya is lejön, és lehet vele beszélgetni. Most nagyon szeretett volna vele lenni. Sokszor pusmogtak róla, hogy csak ők ketten elutaznak valahová, valami szép helyre, ahol anyának rendes munkája lesz, ő pedig rendes iskolába járhat. Most először érezte úgy, hogy tényleg menniük kéne.

Elhúzódtott a faltól, beszaladt a legközelebbi kapualjba, de a rozsdás vasajtó miatt nem tudott beljebb menni. Hozzásimult és reszketett. Hallotta, hogy autó közeledik, megpróbált láthatatlanná válni.

(A gyerek tíz év körüli, hogy fiú-e vagy lány, a történet szempontjából nem lényeges. Pizsamát visel és papucsot, fázik. Szeme csillog a sötétben, mint a kismacskáé, az mellé húzódik, a lábához dörgölőzik. A gyerek megrezzen, majd felveszi.)

A férfi beszállt az autóba, bevágta az ajtót, harákolva köhögött, miközben az indító körül kotorászott. Az ócska motor lassan kelt életre, hosszan kellett túráztatni, mire elindult. Lámpát nem gyújtott, nem akarta, hogy észrevegyék, ami egyébként reménytelen volt, annyira bőgött a motor. A férfi egész nap ivott, mint előző nap és azelőtt és mindig. Aztán

jött az a hívás, hogy fogy az idő... Lelövik, ha nem lesz lóvé... Hol lehet az a kurva? Adnia kell pénzt, naná, hogy sokat, csak találná meg. Taposta a gázt. A pókerpartin járt az esze, hogy lehetett ilyen peches, az utolsó emelés előtt ki kellett volna szállni.

Nem vette észre az öregasszonyt és a gyereket sem, mikor eldübörgött mellettük. Csak a félelmére gondolt, mi lesz, ha nem tud idejében fizetni, akkor neki vége.

(Középkorú férfi, haja hullik, az alkoholtól felpuffadt, vérekes az arca, szeme apró, beesett. Gyűrött, fényes, lila öltönyében és mintás ingében régi amerikai gengszterfilm kisstílusú mellékszereplője. Keze remeg a kormányon, az italtól, vagy mert nemsokára lejár az idő.)

A köpönyeges alak közönyösen ment az úttest közepén. Ha egyáltalán figyelt valamire, az csak lépteinek üteme lehetett. Egyenletes ritmusban billegve haladt, mögötte felporzott a múlt, előtte az ismeretlen sötét.

fura alak

(Az utca hosszú és keskeny, egyik végén a tér, másik végénél lakik a nő és a gyerek. Az öregasszony az utca közepénél látja meg a macskát, nem sokkal később a gyereket, és elindul visszafelé. A gyerek, a nő és a férfi a kocsival az utca vége felől tartanak a terecske felé, miközben a fura alak velük szemben halad.

Valójában mások is voltak az utcán, de a történet szempontjából nem fontos a jelenlétük.)

A nő kétségbeesetten toporgott a széttúrt lakásban. Hangosan szólongatta a gyereket, bár tudta, hogy nincs ott, remélte, az öregasszony magával vitte. A szekrény alatt megtalálta az érintetlen pénzes dobozt, megsimogatta a szemével – az összes dugi pénzem, haha, jó nevet találtam neki, „dugi” pénz – a bankjegyeket módszeresen gyűrte a kis piros táskába. Már dudorodott az oldala és kilógott a tetején is, de még mindig volt pénz, azt a zsebeibe tömte és a melltartójába, majd kirohant, nem törődött vele, hogy nyitva maradt az ajtó. A lámpa is tovább égett. Csak időben megtaláljam...

Mikor az autó elporzott, a gyerek karjába vette a kismacskát és megindult a tér felé. Benézett a kis bolt sötét kirakatába, hogy ellenőrizze, megvan-e még a kiszemelt játék. Anyja megígérte, megkapja, ha sikerül elég pénzt félretennie ebben a hónapban. A macska forgolódott, de ő erősen tartotta, nem tudott leugrani. A távolban észrevette a furcsa alakot a forgataga közepén, remélte, elül a por, mire odaér, mert pont ott kell keresztül mennie anyához.

Az öregasszony akkor vette észre a gyereket a túlsó járdán, mikor az ellépett a bolt elől. Egyvonalban voltak, utánakiáltotta a nevét, de nem hallhatta meg, az autó egyenetlen dübögése elnyomta a hangját. Megvagy, gondolta, jól van, most már minden rendben lesz... Igyekezett szaporázni a lépteit a gyerek után, de lemaradt.

menekülnie kell

(Az előzményekhez tartozik, hogy a nő a vörös lakktáskával ijedten berohant hozzá, hosszan könyörgött, hogy segítsen, helyezze biztonságba a gyereket, míg ő figyelmezteti a férjét, hogy menekülnie kell. Valaki beszélt az egyik lánynak arról, hogy ma vége lesz a kopaszodó alkoholistának, mert túl sokkal tartozik, az pedig továbbadta a hírt.

Az öregasszony évek óta először hagyta el a házat. Maga sem tudja, mi ütött belé. Sosem csinál ilyesmit.)

A nő magas sarkú cipőjében ügyetlenül szaladt a tér felé, hadonászva egyensúlyozott, a karjára akasztott, kitömött lakktáska minden lépésnél oldalba vágta. Végre utolérte az öregasszonyt: néni, néni, a gyerek?, mire az átmutatott az út túloldalára.

Siess, még talán odaérhetsz időben, megvan a pénz? A nő sűrűn bólogatott, és tovább szaladt: vigyázzon a gyerekre!, kiáltott vissza.

Az autót ebben a pillanatban pár méter választotta el a rejtélyes forgatagtól.

A köpönyeges alak megállás nélkül haladt az úttesten, úgy tetszett, így megy, mióta világ a világ, ebben a tempóban, láthatatlanul, de néha látható lesz annak, aki megérdemli. Sosem áll meg, aki tud, lépést tart vele, aki nem, lemarad. Szentelen koppanások kísérik útját, minden koppanás egy elmúlt lehetőség.

A kopaszodó férfi hajszolta az autót, de alig haladt. Fogy az idő, nagyon fogy. Hol lehet a nő a pénzzel? Egyetlen esélyem, ha már a szobás házban van, ha ott a nő és a lóvé, akkor minden rendben lesz.

Észre sem vette, hogy előtte tornyosul a forgatag, több emeletnyi magas por és hordaléktölcser. Mire felfogta, már csak egyet tehetett, elszántan gázt adott, remélte, hogy hamar átér a túloldalra. Éles csattanás hallatszott, és leállt a motor.

vér szivárog

A nő odarohant, a szél kitepte kezéből a táskát, a bankjegyek elvegyültek a szálló papírhulladékkal, csatlakoztak a körforgáshoz, a kilincset kereste, de mielőtt kinyitotta volna a kocsit, a törött szélvédőn keresztül meglátta a férjét, ahogy hanyatt dől a vezetőüléson, feje a támlára csuklik, és homlokából kis lukon vér szivárog.

(A kopaszodó férfi halott volt, golyó hatolt át a homlokcsontján. Arra sem maradt ideje, hogy átgondolja, miért nem fizette ki a tartozását. Nem is kellett, úgymint tudta, hogy elitta a pénzt.)

Anne J Gibson, flickr.com

A gyerek megérezte a közeledő vihart, nézte az alakot, aki mögött kavargott a sok hordalék. Mint a garabonciás a mesében, amit apa mondott hörögve, harákolva. Nem emlékezett pontosan a történetre, csak arra, hogy szerinte hős volt a garabonciás és tudott mindenféle csodát, és ő szívesen elment volna vele, hogy megtanuljon tőle mindent, mert akkor megvédhette volna magukat apától. Nem szerette, mert erőszakoskodott anyával, és arra kényszerítette, hogy éjszaka dolgozzon a téren, járjon a nénihez a szobás házba, ahelyett, hogy vele lenne esténként, és még a pénzüket is elvette. Anya csak ügyeskedéssel tudott kis többletet keresni, délutánonként, ha apa nem volt otthon. Ilyenkor neki le kellett mennie az udvarra.

A macska a karjában felborzolta szőrét, fújta a sötét alakra, ijedtében belekarmolt a gyerek bőrébe. A gyerek elkapta a kezét, a cica leesett és elszaladt.

feléje nyúl

A köpönyeges alak haladt a maga útján, billegett, jobbjával egyensúlyozott, de a gyerek úgy látta, ez a kéz feléje nyúl, hívja, hogy kísérelje el, mint anya szokta, mikor mennek valahová. Odalépett és együtt haladtak tovább, a kéz a vállára csusszant, az alak rátámaszkodott, mögöttük sistergett a szélvihar, mire elérték az utca végét és eltűntek a sarkon.

A nő ült a földön, hátát az autónak támasztotta, vörös parókáját elragadta a szél, rövid szőke haj ágaskodott a fején, megborzolta. A blúza aljával letörölte szájáról a rúzszt, aztán csak ült, meredt előre, a patyolat tiszta aszfalra. Nagyon öregnek érezte magát.

Az öregasszony arcáról leolvadt a smink a szokatlan erőlködéstől, eltűntek ároknyi ráncai, nézte a kocsinak támaszkodó nőt: szegény, gondolta. A macska a lábához dörgölözött, majdnem belerúgott, de inkább felvette, és elindult a térre, haza, a szobás házba. Ki tudja, a többi lány mit művelt, míg nem vigyázott.

felső kép | Maxwell Mariano, flickr.com